

Előzetési feltételek:

Helyben hársz hordással, vagy többre postánküldésre egész évre
 6 lit.: félre 28 lit.: három hónapra 12 lit. 60 kr. fagyos száma 15 kr.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal,

hol a cikkek, levelek, valamint előzetési penek, reklámok (nyitni levélben) és hirdetések küldendők, a piacz-utczai **Csanak**-házban van.

Börmentelen levelek csak ismerős kezéül fogadotnak el.

HORTOBÁGY.

Debreczeni hetilap,

a szinnyegyület, gazdasági egyesület, zenede- és dalregyület, kertészeti egylet, takarékpénztár és több helybeli társulat közlönye.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Hirdetések díja:

Ötvenmás példányszámig egy szerző irántól 5 kr. háromszáznál felül: Többesiről vagy nagy terjelmeű hirdetésekéül árszámítás.

Külföldi hirdeményeket elfogad: **Beck**: **Cz. Braun**: **J. G. Wachter**, **Opeltz**, **A. Hassenstein** és **Vogler**, **Wesling**, **Frankfurtban**: **T. M. K.**: **Frankfurtban**: **Molien**: **Otto**: **Jäger**, **Hamburgban**: **Hassenstein** és **Vogler**, **Lipszeben**: **Sachs** és **Társaság**, **Párisban**: **Iltras** ügyvédsége.

Feloldó szerkesztő: **SÁVÁRY ELEM.**

Főmunkatárs: **SZANA TAMÁS.**

Kiadó-tulajdonos: **A DEBRECZENI SZINNYEGYÉLYLET.**

Tisztújítási mozzanatok Debreczenben.

A tisztújítási alkalmával szavazatra jogosítottak összehívására után a felszólítási bizottság máj 27, 28, és 29-dikén a város házyteremben egy a délelőtti mint a délutáni órákban folytonosan tartá üléseit, a határidő elteltevel az összesített megtörtént, ennek eredménye szerint a szavazatra jogosítottak száma 2661-et tesz, kik is ápril 30-án igazoló-jegyekkel látottak el.

A szavazatra jogosítottak száma utczánként következő: Péterfia-utczából 482, — csapó-utczából 399, — hatvan-utczából 471, — piacz-utczából 453, — czegléd-utczából 513, — varga-utczából 543, — együtt 2861.

Már ma vasárnap délelőtt 10 órakor választják meg az összes választásra jogosítottak által a 12 kijelölő tag, a választás utczánként két-két tagra történt.

A kijelölő tagok választása a következő helyeken végeztek:

Hatvan-utczára választ a **Komlóssy Imre** ur 1439. sz. a házából. — Piacz-utczára p. kaszinó terében. — Czegléd-utczára a város házyterében. — Varga-utczára a varga-szinben. — Péterfia-utczára a ref. egyházy gyűlés terében. — Csapó-utczára a csizmadia-szinben.

Holnap, hétfőn május 6-án reggeli 8 órakor kezdődik a tisztújítási eljárás, választási elnök Zombory Imre ur ő mlga előlétele alatt, — elsőben közgyűlés tartatik, mely alkalommal az 1848. XXIII. cz. 13. és 14. §-ai alapján mindenelőtt küldöttségek választanak az összesített választók közül a szavazatok összeadásására, majd az 1861-dik évben alkotmányos uton választott tisztakar és képviselő-testület megbízatást letezi, a választási elnök pedig a tisztújítás tartamára a rendi feladatait végezt kapitányt, tiszti ügyészt és jegyzőt helyettesít. — Ezután választási elnök ur a kijelölő bizottság tagjaival hivatal-szobájába vonul, a szavazatszedéssel megbízott küldöttségek pedig a kimutatott helyeségeket fogadják el, a kijelölés megtörténtén a választások titkos szavazati utján lesznek végrehajtandók.

Választási helyül a város házy van kijelölve azon felosztás szerint, mely 1861-ben követeltetti, a tisztújítás tartama alatt a város házyba csupán csak igazoló-jeggyel mehetni be, mely a szavazatskor a szavazatszedő küldöttség előtt bemutatandó.

Mindhogy a folyó hó 1-én tartott képviseleti közgyűlés határozata szerint, az 1861-dik évi gykorlatokhoz képest, számunk az állományok, melyek az összes szavazatra jogosítottak választására által töltötek be: ondfogva — mikint öröszelünk — előnyeres tekintetűből azon összesített elnöki intézkedés fog történi, hogy a tisztújítási eljárás, — annak bevégezéséig, napontint délelőtt 8 — 12, délután pedig 3 — 7 óráig fog tartani.

Az összes szavazatra jogosítottak által fogtak választást a következők tisztségül:

Polgármester, lobiró, fokapitány, 6 közigazgatási- 6 törvényeszerinti-tanácsnok, 1 közigazgatási- 1 törvényeszerinti-felügyelő, 3 közigazgatási- 2 törvényeszerinti-ügyelő, alkalmiány, fögügy, 3 közigazgatási- 2 törvényeszerinti-ügyelő, alkalmiány, fögügy, helyőrség, mezei rendőr-kapitány, mezei rendőr-alkapitány, helyőrség, mezei-biztos, méntál-biztos, esend-biztos, orlósmester, 4 erdőés, főszázados, zászlóvivő, főmérnök, közlevezőállomás, 4 pénzártnok, 4 ellenőr, 2 városkapó, telekönyvíró-előadó, telekönyvíró-vezető, 2 orvos, 2 sebész, kopitányi hiv. tollnok, vásárbíró, építelő-biztos.

Erdőszeti növénykertünk érdekében.

Sebes léptekkel közeledik az idő, amidőn városunk nagyfontosságú gazdasági és erdőszeti tanintézetének termelő ifjaink kiképzésére meggyűjtattak a amidőn az utóbbi szakban a magokat erdőszeti pályára kiképzési önjátéknak az erdei termékekkel a fákkal van legtöbb dolgok, a faemek ismerete, életmozzanataik észlelése, ezekhez képest a talaj, a helyi körülmények s viszonyok az éghajlat tekintetbevetéével, ismeret igényel kezelendő érdekekben a faemek helyes megválasztása, — figyelmet érdemlő tehát egy oly növénykert létesítése, amelyben faink minden nemu nemcsak, hanem bokrok s erdei lóros növények az arra szánt téren tanulmányozás s észlelés végett áltetveztossenek.

Tudomásommal az erdőszeti növénykert helyiségeit a ferencz-téren levő tanterem épülete körüli tér volna kijelölve növényközűst, — az idő szerint, bárha késtem is, e tárgyban figyelmet ébreszténi, érdekes intézkedéssel meg az ideu a síkűnes s felette szükséges növénykert foganatosítása öhajlandó volna.

Igaz s kétségbevonatlan, hogy kitűnő szolgálatot nyújt egy jólrendezett növénygyűjtemény, amelyben a csira-hajtástól (cotyledonon) a színtűré példányokkal birunk, mintarajzok is adnak (többé vagy kevésbé fölvilágosított, ismeret, — de a növény levezetének fejlődését, a virágzást, a mag megrészt, hőmérsékleti viszonyokat stb. több más észlelet csakis a növényélet működése közben tehetünk — s szerzetesünk tapasztalati meggyőződést, — a növényeket test észleletek fojtt fogahtunk a jövőben erdőszeti gazdaságunknak tetemes szolgálatot nyujtani, áltetés vagy vetés alkalmával megítélni, mely faemek tenyészethető a legészterűbben, gyérítő vágásnak alkalommal melyik fa nemre legynék figyelmes tekintettel. Szükséges tehát s fontos az erdőszeti szaktudomány egyike a növényisme ágának elsajátíthatására oly növénykert, melyben tapasztalatainknak bő tőnyittassék, — tudva, hogy az illető hivataltak figyelmet létesítése ki nem kerülendő, szerény felszólításom azt hiszem, az úgynek javára szolgáló.

Zivuska József.

Javaslatok a savósakuti erdő ügyében.

(Folytatás.)

Első szakasza erdőszeti tapasztalataim folytán közlött javaslatomnak a közérde; jelen második szakasza pedig az erdőgyarapítás möljárta névbe szükséges és szem előtt tartandó. Próbáltunk mulktat tavaszszokán vetni, még pedig oly talajban, melynek sovány homok-terezsége miatt, még jó időjárásban sem sikerülhetett volna kellőge. Kikelt ugyan a mulkt helyenkint elég utrólen is, de a bekövetkezett szárazság miatt szágly mind kiesztetve. Próbáltunk szántatani, még kéteses parlagföldbe laanadai nyárfadugványokat ültetni, ezzel hasonló okok miatt hasonlóképp jártnak. Próbáltunk harmadszor igen jó, de parlag s dudvát nagyon növelő földbe átközöt ültetni. Ez sikerült volna, de az idő mostohasága, a hónapokig tartott szárazság nagy részben ezt is tönkre tette. Negyedszer próbáltunk — még pedig erdősmester T. M. A. Károly ur javaslata folytán az átköz-esemetekhez a Savósakuti körül való árok fenekére ültetni s ennek megléte kivánt sikore, ughogy az árok fenekére ültetett 12,000 átköz esemetűből állg maradt néhány

szál fakadtalan s mai napig is szépen gyarapodék, azon északi homokpatokat kivéve, hol az árkot az északi szelek homokkal telehordván, az ültetésnyeket is betemetették s elfojtották.

Javaslom tehát, hogy a ma k a k o t ne tavasszal, hanem novemberben ösz-rozzsal vessünk, hogy előbb megerősödhetven, a szárazság ne birjon könnyen ártalmára lenni; és vessük jó talajba, ne feleltébb homokosba. Legészterűbb pedig iskolából vetni a lehető legjobb és kellőge elkészített talajba s annyit csak, hogy szárazság-idején meg is öntözethessünk. Az iskolából pedig 4 éves korában ültessük ki.

Továbbá k a n a d a i n y a r f a - d u g v á n y o k a t, melyeknek hossza 10—12 hüvelyknél nagyobb ne legyen, csak felszántott vagy felkapált földbe, még pedig részüt-felkossal s csak jó talajba ültessük.

Harmadszor az á k c z - ü l t e t é s e á r k o s k á k k a t e t e s s é k, inkább homokos, mint egészben a jász felete talajba.

Minden ültetési munkáltnál pedig ügyelni kell, hogy a kiásott s földből elegendő gyökerekkel gondosan kiszedett esemekt ültetésé soha másnapra ne maradjon s azon első napon is gyökereik sem a szárazsót szélnék, sem a nap hővének kiütve ne legyenek, hanem az ültetés helyén beföldeltetvén, csak tizbusz szálankint szedtettesen elő a rögötüli ültetéshez. A kanadai-dugványok szintén amely nap leszedeltek, elapróztattak, ugyanaz nap el is rakattassanak.

Negyedszer. A tölgy- és átköz-iskolának gondozásától a költséget megfogni nem szabad; hogy kellő idejében vettessek k, g y o m l a t a s s é k é s k n p a l i t a s s é k. Jaj azon iskolának, melynek gondos ápolására az illető erdőés kezébe idejében nem elégelték elegendő ésszeg, melyről való számadással utólagosan adja be.

Megjegyzem végre, hogy a tölgy-mulkt közé, szilfa-, nyírfat-, körös s más erdőesnek tenyésző fákat magvaint jó eljegyezni — ide nem örtve az átközot, mely igen sok gyomlalgátást igényel, ha pedig megerősödnek, a nemesebb fa-csemekét elnyomnu — mert így az időjárás és itteni talaj sokféleségéhez képest vagy egyik vagy másik maghoz lenne szerencsének. Ez ökből a mi vidékünkön ezen francia mód minden más módnál inkább ajánlatos.

Értekezéseim s javaslataim harmadik szakaszává tettem a személyzetre vonatkozókat.

Tegadhatlak, hogy a Savósakuti erdő nem nagy és hogy a nemes városnak más erdőterületen egyetlenegy csészének felügyelete alá esik nagyobb területű erdőes; de ezen szempontból ne engedjünk magunkat azon téves véleményre vezetetni, mintha a Savósakuti, hol évenként vágatások történeket, hol évenként egy s néha két faraktár kezelendő s hol a teli idény bekövetkezével az erdő a sámsóni szögnyedg tömegül által betenkit, mondatlanban napontint megmámdatták, két eszáz az erdőés mellett elegendő volna. Mert válgás idején a favigok között egy csészének röggetöl estig jelen kell lenni s lödönkint huzamosan az erdőesnek is; a másik eszáz a faraktár fókép délig nem hagyhatja. Itt az erdőtulvajok ellenében ki örtökölj? Majd bekövetkezik a türemon és az árverésen eladotni szokott gályfák hordása, mikor a nagyszámú sámsóni szakerekek és debreczeni taligások a vágóterét elleplik, mikor tehát az erdőés és két eszáz, kénytelenek a vágóterést felügyelni. Ekor hát sem a rakctározás, sem az erdő részben való felügyelet nem jut egyén. A rakctározás rögdes vitése s a burkolat-szállítások lassonlag igénybe veszi mindhárom egyén felügyeletét.

Javaslantom tehát, hogy a vágatás idejétől kezdve, a türemona és gályfák elhordtatás s a rakctározatások és burkolat-

TÁRCZA.

Sz. Senanus és a hölgy.

— Moore Tamás. —

„Oh, sietve hajrád el a szent szigetet,
 Gonosz bárka, melölt mosolyg a reg;
 Mert tetőből, bár sőtét nagyon; —
 Jól látom, hogy egy szóp n vagyion:
 S eskim örzi e szent pázost,
 Női láb rá lépu solise fog!”

„Oh anya! ne kélljéd innen el hajtani
 Át val szelek- és sötét hullámokon;
 Alázatos szívvel jövek — hád —
 Megosztani hajnal- s estimád!
 Sem — deis szent — eme lábnyomok
 Még nem rajtjáték fényes pázástul!”

S megvetetle a hölgy kérését a szent;
 Hisz szél fityült — és a bárka visszament;
 — De legendák kisse sejtetik,
 Hogy a lany ott késett reggelig,
 S ragyogtatva rózsás mosolyg!
 El se! hagyta a szent bus hont...”

Tamási Gyula.

Búvós Itál.

Használható

Hamar Édeslőtöl.

(Folyt. és vége.)

II.

A „fűzán” vendéglő áblakát fényben ragyognak s mint megannyi tüzscemek bámulnak ki az ajtó szótőbe.

Az a szilaj lárná, hangos rikkantás és olykor-olykor a halkulni kezdő zajból kihalló viharos zene élénken hirdetik, hogy a fogadó nygteremben fényes tánczygalm van.

Sz e n d o r v ö l g y i Ákos — kivel fentebb találkoztunk, szintén részt vesz a mulatságban; csak hogy ő nem szokozik azon örbömben, melyet a nagyszámú vendégsereg élvez; mert még nem jelent meg szíve királyja.

Ott ül némán az ajtó sarkánál; areza nyugtalanságot áruil el. Feszülten figyel a zárpattanásra s mindannyiszor eszögdeden hajtja le fejét, szomorúan gyözödven meg, hogy az okozott zörög nem a várva-várt szép özevgy meglepetést hirdeti.

A perczek mulnak és ő még sem jól de hogy türelmetlensége oly kínzó ne legyen: szöröközis után szonjanzik és azt csupán lantján szerkezeti meg.

Ákos poéta volt; a szerelem tette azzá. Ezen érzelme esodidant művel: fölbírteti a pegaszusra, — kit hatalmába ejthet: sőt még a bübajosságnak is földüli kényeszerül — amint erre már előbb elő példát vett által beszédlyösöknek, aki most veszi kezébe a papírt s az íleletet eszeméket lehelő írónt. Arczára költői lelkesülést idéz; aztán ír és néz, néz és ír.

„Az öröm lakábn tévedél s azt himéd —
 A búbatnál tova kergetni van himéd!
 A zenehang csanlog, férfi és nő paltog,
 A nehéz tölgyműöl csak úgy reng alattok.”

E versszakot bevégezvén — önölgülten futja át sorait és (Szerkesztői példány B. u. h.)

mosolyog. Hah! most egy eszme villant meg forrongó agyában, hol a zomleczos gondolatok chaos kering; majd dladalmasan nyugtatja íróját a papírlapra. — —

E pillanatban földül a terem ajtaja s a bolgóp nagyall tánczendy elfeleltül völe ragyogó eszmét s mltém törődve tovább lantján epétől tekintettel lebeg hullóttja elő.

Ön kegyetlen Jolán! sönget elfogult hangon; mily régen várom!

A szép özevgy hideg mosolylyal válgasolt; majd búzku méltósággal nyugtatván karját az ifjúra: lassan vezetni engedő magát, személt tartandó a fényes bál vendégek felett.

Alig tettek néhány lépést, midőn a sűrű csoportból egy nőli férfi vállik ki s egyenesen feléjük igyekszik.

— Sietek bemutatni hödelomatot, — szölt Jolánhoz gyöngye megbajtással.

— Ah! Ledéri ur; — megelégsem üdvözetével is; válgasolt a szép nő szívelyes mosolylyal.

— Önt látva pogány napimádó vagyok, ki íhíttattal szokott a ragyogó fénybe tekinteni s mint ilyen e bájos égi fénynek nemcsak üdvözeteltet, nem hödelöltal tájnézeget, de sőt valódi áldozatot mutatok be neki. Igen aszonyom, szárvakban úgy mint tetteiben — melyek nagyval magasztalására írnyozták — nem engedtem magamot korlátoztatni!

Gyöngye kir futá el e méze. szavakra Jolán bájos arcát, míg zemeit érdekelten pihentette az udvarias férfi esmos alakján. Oh! a nők mindenkor szívesen fogadják a hízelgő hokokat.

Ákos haragos tekintettel nézte végig a mezész tolaokot és csak nagy megrögtetésre került, hogy lassú s me utasítsa a hivataln szöglögöt, — ki már is nagy szegret ütött fejbe.

E közben jé adotat a francia-negyestre.

— Megyerhetem nagyvadász a táncza? szölt Ledéri epédó hangon.

— Ö velem ígértkezt, — válgasolt Ákos nem engedve Jolánt szöghöz jutni.

Egyveleg.

† Debreczen város kereskedői testületének egyik legidősebb tagja, K o s z o r u s Ferencz ur, életének 77-dik, házasságának 47-dik évében, 18 napig tartott... vélegyengülés és sorvasztólzúbt-betegsékesedés után...

Néhány nap óta a díszes színházunk előtti tértalyigások foglalják el járműveikkel. Nem tudjuk, hatósági rendelet folytán történt-e e helyváltoztatás...

Nyilatkozat. Félreértés kikerülése tekintetéből, miután többen azon téves hiedelemben voltak és vannak, hogy házamál... bizonyos alkalmi nyilatkozatom, hogy én amióta 1848-ban... és ujolag 1861-ben...

debrecezi polgár s az 1848- és 1861-dik évben Debreczen város alkotmányos képviselője. Meghaltak: Ápril 23. Czegléd, Ötv. Mártha Gábor né Somosi Sára 54 é.

Vidék.

* Nagyváradon a megyei tisztújítás f. májushó 2-kán volt, a városi tisztújítás pedig 13-dikén lesz.

Az egriek a fumeleknek szeretőitkel a legjobb egri város borból egy hordóval kedveskedtek. A küldemény a fumelek novemberben Sgardelli közönte meg Fülöp Józsefhez intézett levelében...

Nagyváradon K o l o m a n szeszgyárában egy napszámos a feltelődött, mert ez fuje elleni munkáját biza meg, nagyon ittá. A tettes elfogott.

Irodalom.

Epen most voltak a Nagy Miklós által kitűnő gondoltszokottak. „Mgyarország közepében” című folyóirat 10-ik füzetét. Gárding tartalmát több esetben famozsolt érdekesíti.

Zombori költő meggyászol r. pap. „A keresztény egyház mulja” című egyháztörténelmi munkára hirdot előmozdítás. Az előkötési páncok 1 fr. 20 krajvali szonra lakásúra hildandók.

Mindenestre vótok förtől valmit elfogadni, ha már van egy másék választott lá.

De hiszen Jolán nem oly csapodár -- mint új házas, hogy mollozo casnos megót lepke gyandut virágról-virágra szálljon.

Akos igen helyesnek találta az utasitást; kiogyeugézt az összenarozott papirnapot s kiváncsian kezdé betűzni az írónál írt homályos sorokat...

Es Jolán nem volt oly közövil, hogy még ne hocostótt volna Akos halgaságait.

Színházi szemle.

Azon nagy nap, mely után sok zenebarát, de még több spectaucium-kedvelő várakozott, April 28-dikán végre bekövetkezett. Faust-t Csonoud híres dalművé előadták.

* A „Hon” egy magán levél után a párisi kiállításra utazókat figyelmezteti, az ott uralkodni kezdő roppant drágságra. Egy hónapos szobát még most talán lehet kapni 100 frankért.

* Mesterséges gyermekek utazók számára. Egy amerikai lap a következő hirdetéssel kedveskedik olvasóinak: „Sok évi tanulmányozás és az utazók kényelmére irányított fáradszatlan munkálkodás után sikerült gyárunk igazgatójának mesterséges gyermekeket készíteni...

* Híres emberek házassági éve. Midőn Adam apánk megházasodott, 0 éves volt; Shakespeare 18, Ben Jonson 21, Franklin 24, Mozart 25, Dante, Kepler, Johnson, Burke, Walter Scott 26 évesek voltak.

Szerkesztőnkéi nyiltelevezés. Kövy Zeigmond urnak Fári. Szives igértőt köszönettel vettük. Fogadják advótelmetek.

Terménnyár.

Debreczen. Május 2. (Heti antelt szemle.) Rézánt az agio csökkenése, rézánt a beállott esős idő okozók, hogy a hétén a kereslet gabona után gyögebb lett és az árak 10-15 kerral leebb szállítás.

Debreczen. April 30. (Kisinyben.) Tízta busz 5 fr 80 kr, kétárasa 4 fr 60 kr, rons 4 fr 05 kr, árpa 3 fr 10 kr, kukorica 4 fr 10 fr -- kr, szén 3 fr 50 kr, kolcs 2 fr 80 kr.

B. Uffolau. April 30. T. busz 5 fr 35 kr, kétárasa 4 fr 30 kr, rons 3 fr 60 kr, árpa 2 fr 81 kr, szén 2 fr 25 kr, tengeri 3 fr 75 kr, kolcskusa - fr kr, egy mássz szalonna 35 fr, f. font marhas 12 kr.

Tamod. April 30. T. busz 3 fr 90 kr, kétárasa 3 fr 10 kr, rons 3 fr -- kr, árpa 2 fr 30 kr, szén 1 fr 60 kr, kukorica 8 fr 20 kr, 1 mássz szalonna 30 fr, kr, szén 3 fr -- kr, 1 font marhas 12 kr.

Bécsi búza ár-folyama.

Table with 5 columns: April-May, 20, 30, 1., 2., 3. and rows for Metalliques, various currencies, and Arany.

Sorsjegyek.

L i n z, April. 25-kén: 91. 13. 83. 81. 84. B é c s, május 1-jén: 73. 44. 31. 45. 10.

Table showing lottery results for 'MENETREND' with columns for location, number, and status.

Table showing lottery results for 'MENETREND' with columns for location, number, and status.

Table showing lottery results for 'MENETREND' with columns for location, number, and status.

Table showing lottery results for 'MENETREND' with columns for location, number, and status.

Table showing lottery results for 'MENETREND' with columns for location, number, and status.

Table showing lottery results for 'MENETREND' with columns for location, number, and status.

A koslónaszokróli indulás ideje, a minden pályaudvaron kifüggesztett részletes menetrendben van kimutatva.

A vasúthoz csatlakozó posta-kocsik menetrendje.

Arad-Jászap, ind. Aradól naponta este 7 órákor. -- Kik. Aradól naponta reggel 6 ó 45 perccel (ez utóbbi határán felváltja mellött).

Az igazgatóság.

Állított, mindenestre figyelmet érdemlő jelenség maddó dramirodalomunkban. Melyeknek magva az, hogy egy lelkes fiatal ember meghonosításban él atyjával, két azon sajátos gyötört, hogy nehe hitetlen volt a fia nem gyermeke.

Az előadás élénk volt. I t o n a l, I t o n a i n e, D ó z s a, M a n d o k i, F o l t e n y i n d, Z ó l d y és E g y ü d egyardnt dícséretesen működtek.

A már ismert darabok közül e hét folytán „I t á k ö c s y Ferencz fogsága” és „Ó r a d ő R ó b e r t” Meyerber dalműve véttettek elő. Ez utóbbinban, mint vendég D a l n o k i R ó m a negyzsaszor lépett föl.

Sz. kir. Debreczen város közönségéhez!

Az ő Felsége által kinevezett felolós magyar miniszterium folyó évi ápril 10-dik napján kelt intézménye folytán, az alkotmány alapját, az önkormányzatot, a szabadon választó köztörvényhatóságokat helyre állítván, — megnyílt minden honpolgár és így Debreczen városa választóira nézve is az alkalom, melyben honfiai kötelességének érzetében, a közügyek feletti véleményét nyilváníthassa, Debreczen városára nézve pedig a szellemi fejlődésnek fokozatára irányzólag, nézeteit előadhassa, hogy így a multak nyomainak eltörülésével kettős léptekkel lehessen haladni egy zsebb és jobb jövő felé.

A legközelebbi napokban fogja Debreczen város közönsége alkotmányos jogainak egyikét, de legfőbbi-két t. i. a tisztviselőinek szabad megválasztását gyakorolhatni.

Miután egy városnak haladása, jóléte, felvirágzása nem kis részben függ attól, hogy milyen tisztviselőket választhat magának, de ezen kívül a megválasztási előkészületekben milyen eljárást követ, — talán nem teszen senki sem azzal roz szolgálatot, ha a megválasztási előkészületek módjára, s ezen kívül a megválasztandó tisztviselők kellő tulajdonságaira vonatkozólag nézeteit és lehető észrevételeit közli; — mert a megválasztandó tisztviselőknek kellő képessége és képzettségétől lehet csak várni egy városi közönségnek, a maga jobbletét, miután egy bizonyos időre azon tisztviselőknek kezeibe teszi le a maga jövőjének vezetését és így egész sorsát.

A tisztviselők megválasztása iránt teendő előkészületeknél különösen figyelni kell arra, hogy az elkerülhetetlen véleménykülönbségek miatt, a közönség annyira fel ne zaklattassék, hogy megszakadások álljanak elő; — nem minden ember ajándékozott meg egyenlő lelki tehetségekkel, és a kijelölésekben soha nem helyos az összehasonlításokat ugy tenni, hogy azokból személyeskedések fejlődjenek, nem kell tért engedni a megbántások és sértegetéseknek, s azok akik az élére állanak az ilyen közügy vezetésének, olyanok legyenek, kik meg tudják bírálni a megválasztandóknak tohatságot, ne vezesse őket önrörök, hanem igykozzanak a kijelölteknek szakösmeretét kitanulni, mert csak így lehet azok felett teljes határozottsággal ítélni, és azokat a nagy közönségnek figyelmébe ajánlani. A mostani időszaokban, miután 18 évig nem birt a közönség a köz és nyilvános tanácskozási joggal, nem volt kellő alkalom arrólörve, hogy egyeseknek a tohatságot a közönség kellően megösmerhetle volna, és így sokkal nagyobb óvatossággal kell jelenleg eljárni. Azok pedig a kik birtak azon kellő járassággal és kellő emberösmerettel, hogy mások tohatságot meg tudják bírálni, azon előnyök érzetében ne éljenek azzal vissza, és oly állomásokra, melyekre valódi szakközpottság kívántatik, ne tojjanak fel olyan egyöncöket. A rösörökött előbbi szolgálatok megjutalmazásaul, — akiknél a valódi szakközpottság hiányzik. De más részről a közönség se legyen annyira korlátolt, hogy vakon elfogadjon minden egyönt, ha mindjárt azokat egy tanár, avagy jogtudor ajánlagná is.

Minthogy a tisztválasztási időt megelőzőleg történnek a tisztfizetések megállapításai is, igen fontos dolog, arra is ügyelni, hogy a fizetések ne a lehető pártok által különösen kegyelt egyének kedvéért emeltessenek, s ellenkező esetben pedig szállíttassanak le, hanem a fizetések valódiilag a munka mennyiségéhez és fontosságához aránylag határozottassanak meg, és talán czélszerűbb, a több fáradsággal és lehet költségekkel egybekötött tisztviselők fizetését, napidjakkal pótolni, mely jutalmazási módot követni nélkül minden tisztviselőre nézve lehet alkalmazni.

A sok visszaéléssel és túlcspásokkal egybekötött eljárás lehetetlen, hogy a közönségnek helyesletét megnyerhesse, és azoknak elkerülhetetlen következzégei azután az, hogy a több és kellő képzettséggel bíró egyének önbecsük érzetében kénytelenitettek visszavonulni.

Még egyre különösen kell felkérnem a nagy közönség és választó polgárság figyelmét. Ez az 184°. években katonai szolgálatokat tett, és ottan magukat kitüntetett honvédek iránt tartozó megemlékezés.

Nem elég, hogy a fementített két évben a honvéd katona volt állomását elhagyva, a haza szabadságának kiküzdéséért vérét, teste és életét kockázkára tette, hanem 18 évig csaknem folytonosan volt az üldözés tárgya, kivált aki az abszolút hatalom nézeteit nem akarta követni, és szolgálatába nem állott. Azon idők alatt sok szűkségnek és nélkülözéseknek voltak ők kitéve, és most midőn a nemzetnek, vagy pedig egy város választó polgárságának alkalma nyílt, azok iránt is figyelmüket kiterjeszthetni, nem szabad azt elhanyagolni; szívén, lelkén kell hordani a nemzetnek, hogy szabadságért hősiölog szenvedett fiait, hacsak valamennyire is jutalmazza, tisztességes állásba hozza, s ha arra való képességgel bír, tisztviselőjének is megválaszassa.

Elsorolván itten a fentebb előadottakat, el nem mulaszthatom szintén elő nem adni, hogy egy városi tisztviselőségnek, de különösen a polgármesteri hivatal viselő egyénnek, mik legyenek a teendői és kötelességei, és ezeknek léteíthetéseire nézve, minő személyes tulajdonokkal kell bírni minden tisztviselőnek.

A debreczeni polgármester tisztviselője a debreczeni városi közönségnek, de mint ilyen t. i. mint egy önhatóság önlöké, egyenes összeköttetésben lévén az országos legfőbb kormányzósággal, országos, vagyis közhivatalosnak is mondható. A polgármester képezi tehát az országos főkormányzat, és a város közzége közt a kapcsolatot, — és ezen állásából kifolyólag kötelességgel kötfélék. Egyrészo azoknak magában foglalja azokat, melyeket egyenesen a törvények, vagy ezeknek nyomán kiadott kormányzósági intézködések végrehajtásán és foganasítására nézve, kell követni; — másrészo pedig magában foglalja azon kötelességeket, melyek szerint a városi lakosságunk, a közöz java, ne csak eldörtöl legyen, hanem ez folytonosan fentartassék, söt még fokoztassék is, és ezen közzönök elvezetöben, minden rangkülönbség nélkül, a város minden lakosa részösülhessen.

Szükséges továbbá, hogy a városi tisztség birjon a kellő bizodalommal és ezt meg tudja a maga részére szerezni, mind az országos kormánynál, mind pedig kiérdemelni a városi közönségtől, — szükséges, hogy megismerje a városi közönség szellemi és anyagi szükségzeit ugyszinte kívánalmait, s ezeknek kielégítésére a kellő eszközöket birja felhasználni. — de birjon szakismerettel is, és kellő tapintatossággal járjon el, mert csak így lehet a városi lakosság és polgárság előmenetelét, közjavát, mind a felsőbb kormányzói helyeken, mind pedig azon hatóságoknál, amelyekkel a városi tisztség érintkezésbe jön, eszközölni.

Azon polgárok pedig, kik a bizottmány tagjai leendenek, — mely bizottmányban képviselve kell lenni, minden a városban feltalálható testületeknek; — érezzék szoros kötelességüknek, ellenörködési hivatásuknak, teljesen megfelelni, örködjenek a városi közjavak és örködjenek a közterhek aránylagos és igazságos kivétsége felett és nyujtsanak mindenben segítséget a városi tisztviselőségnek arra nézve, hogy azok hivatásuknak teljesen megfelelhessenek.

Vannak a városi tisztviselőségnek és a városi lakosságnak, egészen csak magánkörét érdeklő ügyei; — ide tartoznak a népnevelés, a kereskedés, az iparosság, a mezői gazdálkodás, az erdőgazdálkodás, a város szépitése stb., mindezek el nem hanyagolhatók, és mindezen ügyeknek fejlesztésére nézve, a legnagyobb gondot kell fordítani a Debreczen városi összes tisztviselőségnek, de különösen a polgármesternek.

Hatni kell különösen arra, hogy a kereskedés, az iparosság, ha máskint nem volna is eszközölhető, társadalmi egyesületek által emeltessék és neveltessék, eszközölni kell, hogy ezek a kellő összeköttetéseket meg-

szerezhessék, — gondoskodni kell arról, hogy a városi polgárság ingatlan javait és birtokait megarthassa és az ilyen czélokra elérésére nézve, minden keletkezhető társulati egyesületek pártolandók.

Ki kell terjeszteni a közfigyelmet az emberiség szenvedő tagjaira is, mire nézve, az aggottaknak meglévő házai, továbbá a kórházak, kellően rendezendők, s azon alapítványokra, melyek ezen czélokra szánvák, fordítottassék a legnagyobb gond és tételessék lehetővé, hogy a koldulás megszüntetettvén, a lehető munkásság legalább némi részben, adja meg a szenvedőknek a mindennapi táplálékot és ruházatot.

Az igazságkiszolgáltatással megbízott és foglalkozó tisztviselők pedig igyekezzenek a perlekedő feleket inkább kiegyeztetni és kibékíteni, — óvják a lakosogot a költséges perlekedéstől, — ne higgyék azt, hogy a szerencsétlenül járt egyének iránt szigorral kelessék eljárni, mint azok irányában, akik ravaszság, avagy hamisságból nem akarnak kötelességeiknek eleget tenni. A bűnök kipuhatólásában legyenek fáradhatatlanok, a büntetés megszabásában legyenek igazságosak, de emberszeretők és hassanak oda, hogy a bűnös megjavulhasson és ne engedjék, hogy az teljesen elaljasodjék.

A városi közönség tehát, csak oly tisztviselőségtől várhatja a maga előmenetelét, felvirágzását, közjavát, mely teljes mértékben ösmervén kötelességét és feljében ruházva a kellő képességekkel, erkölcsi kötelességeinek ismerendű a közkívánatnak teljesen megfelelni és adja a mindenható, hogy a választó polgárság szerencsés lehessen eljárásában, és a megválasztandó tisztviselőség hivatásának és kötelességeinek teljes mértékben eleget birjon tenni.

Kelt Debreczenben, május 3-kán. 1867.

Keresztszeghy Antal

mérnök és ügyvéd, debreczeni birtokos és polgár.